

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

84. Quo ad probationem jurisp. illorum, in quibus plerumque præsumitur usurpatio, in quo fundetur illa præsumptio, & quinam tales censeantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

tandi; atque Castrop. favere sibi in hoc textum cum Gl. in c. cum Bertholdus. de sent. & re judicata, & Rotam decis. 1245. n. 3. divers. Verum circa hæc aliaque adminicula rectè monet Card. de Luca in summa. jurispatr. num. 53. quæ sufficient, quæ non, certam regulam dari non posse; sed pro facti qualitate decidendum, attentis scilicet more regionis, qualitate Ordinarii, qualitate personæ prætendentis jus patronatus; an ei magis vel minus congruat, seu approximetur ratio, quæ movit Concil. Trid. ad præscribendam rigorosam illam formam: Unde aliqua in uno casu admittenda, in alio non, ac proinde etiam ponderandum præcipue, an hic & nunc urgeant alia in contrarium: spectandus etiam effectus, in ordine ad quem probatio ista instituitur, an principaliter cum Ordinario contendat, an cum alio, similiter prætendente patronatum; de quo vide Card. de Luca num. 55.

Quæstio 83. Quando nam necessaria probatio jurispatronatus plena, & quando sufficiat semiplena?

Respondeo: quemadmodum requiritur plena probatio domini, dum de eo agitur principaliter, & sufficit semiplena, dum de eo agitur incidenter; sic etiam in patronatu. Lott. l. 2. q. 17. n. 110. Porro tunc dicitur incidenter agi de patronatu, dum nemo est, qui libertatem Ecclesiæ astruat, seu sibi vendicat, veluti si simpliciter tractetur de justificatione gratiæ. Lott. loc. cit. n. 112. citans Mantici. decis. 244. n. 5. Idem est, etiam si agatur de justificatione clausulæ: *Verificato jure patronatus coram Ordinario consuetæ apponi in literis Apostolicis, dum Papa mandat provideri tanquam de beneficio jurispatronatus; licet enim ea clausula contineat conditionem; videaturque ideo justificanda plenè & concludenter; nihilominus id non obtinet, si simpliciter tractetur de justificatione gratiæ.* Lott. num. 113. citans Mantici. decis. 208. in principio. Vel etiam, si agatur ad effectum præeminentiarum. Lott. num. 112. juxta decis. Rotæ 548. num. 2. p. 1. *Recent.* dicitur verò quæri principaliter de patronatu, si est contradictor, qui libertatem Ecclesiæ vendicat, sive is sit Episcopus, sive provivus ab eo, aut à Papa tanquam de libero; hoc enim casu, quia urget præsumptio pro libertate Ecclesiæ, præcipue, si concurreret ultimus status, ut Seraphin. decis. 1120. n. 1. & simul concurrat, qui eam alleger (quod necessarium est juxta Menoch. de præsumpt. l. 1. q. 48. num. 2. & 3.) exigitur plena probatio, maxime, si contradictor esset provivus à Papa tanquam de reservato; tunc enim illa quasi possessio (quæ aliàs, si incidenter ageretur de patronatu, argueret proprietatem, juxta Seraphin. decis. 832. num. 1.) remanet infecta & nullius considerationis, ut decisum pluries à Rota decis. 222. n. 1. decis. 224. num. 3. p. 1. *Recent.* Lott. à num. 114. qui etiam num. 120. addit, hoc postremum, etiam præscindendo ab effectu reservationis, esse quoque admittendum in aliis casibus, ubi vendicatur Ecclesiæ libertas, extra tamen articulum manutentionis; licet enim præsumptio descendens ex quasi possessione servitutis reputetur potentior eâ, quæ est pro libertate, ut Menoch. de præsumpt. l. 1. q. 29. num. 12. id tamen intelligitur respectu rei & possessionis in summarissimo possessorio retinendæ, non tamen respectu

Actoris inferentis ex tali possessione ad proprietatem.

Quæstio 84. Quò ad probationem jurispatronatus illorum, in quibus plerumque præsumitur usurpatio, in quo fundetur dicta præsumptio, & qui censentur tales?

1. **R**espondeo ad primum: fundari illam præsumptionem, vel in potentia personæ, quæ tanta supponitur, ut ex ea possit argui reverentia, vel concussio in eo, qui debuisset defendere libertatem Ecclesiæ, quæq; potentia non solum æstimateur, ut paulò post dicitur pluribus, ex jurisdictione, sed etiam ex summa nobilitate alicujus familiæ; cum æquiparentur ad hunc effectum hujus potentia, esse de magna aliqua parentela, & esse Dominum alicujus oppidi aut civitatis, ut Bald. cons. 347. l. 1. vel in verisimilitudine, quæ maxime apprehenditur, dum plures parochiani, vel familia sibi hoc jus vendicant; cum verisimile non sit, quòd à principio plures familiae diversæ ita convenirent, ut fundarent, dotarentve Ecclesiam. ita Lott. l. 2. q. 13. num. 35.

2. Respondeo secundò: tales, ut censuit sacra Congregatio Concilii, sunt primò: Duces, Marchiones, Comites, alique Domini Civitatum, locorum, castrorum, perpetuam in Vasallos jurisdictionem habentes, ubi fundatum est beneficium, tametsi ipsi superiore non recognoscant, Castrop. num. 2. citans Gonz. num. 66. Barb. num. 65. Ricca. resol. 132. num. 1. Card. Luca. in summa de jurep. n. 72. qui etiam num. 73. addit, comprehendi adhuc Duces & Marchiones vera, & non abusive dignitatis, feuda habentes, etiam cum supremo imperio ac regalibus, etiam majoribus, vel etiam fortaliorum & Castrorum possessiones in alodium independentes à quocunque, aded ut nulli alteri supremo Domino teneantur ullum fidelitatis iuramentum, vel servitium præstare: & non excipi nisi Reges, eosque sublimes & supremos principes, qui cum jure belli publici & potentia exercitus regni jura de facto habent; e contra verò num. 75. ait, à dicta regula inductiva potentia ratione domini ac juris temporalis excipi personas Ecclesiasticas ratione Ecclesiasticæ dignitatis vel beneficii, seu officii tale dominium vel jurisdictionem temporalem habentes; cum in iis non intret mala præsumptio, quæ causa fuit, ut dicta forma rigidior probationis induceretur; nisi fortè constaret de malo initio; quòd nimirum persona talis ecclesiastica dominium temporale cum annexo ei jure patronatus à domino temporali habuerit: spectatur siquidem, ut idem Card. n. 74. origo seu initium; unde licet jus patronatus possideatur à privato; si tamen proveniat à potente, rigorosa huic formæ subjeceretur, nisi aded diuturna privati possessio hujusmodi maculam purgavit pro qualitate facti; unde etiam, si jus patronatus originarè possessum per Baronem, seu domicellum inferiorem aliàs, quam per consolidationem, transfret ad habentem jus regni; nequaquam exciperetur, sed retineret naturam suam. E contra nil refert, patronatum possideri à potente, quem constat habuisse causam, seu initium à privato ac ab eo possessum.

3. Secundò: universitates ac civitates, etiam si dominium & jurisdictionem non habeant, & licet hæc parva sint, quia hoc non tollit potentiam, cui in ista decisione nititur Tridentinum. Castrop. loc. cit.

cit. Gonz. num. 63. Barb. num. 62. Garc. p. 5. c. 9. num. 102. Card. Luca loc. cit. num. 76. Porro sub nomine Universitatis vel communitalis venire adhuc universitatem parochianorum, tradit *ibidem* Garcias citans Rotam in foro *sempron. parochialis*. 4. Febr. 1596. in qua dictum, sic resolvisse S. Congreg. non tamen venire Capitulum Ecclesie Cathedralis. Gonz. loc. cit. num. 55. juxta Rot. *decis.* 798. num. 4. p. 1. *divers.* apud Castrop. Idem est de Capitulis aliis, Collegiis vel confraternitatibus; & in genere de quibuscunque Universitatibus Ecclesiasticis, utpote in quibus præter præsumptionem non usurpati iuris patronatus resultantem à jurisdictione vel visitatione, quæ subjicitur Episcopo, cadit etiam possibilitas fundationis, vel donationis. Card. Luca. loc. cit. num. 77. ubi etiam, quod parvæ universitates, etsi non ecclesiasticæ, in quibus dicta inverisimilitudo locum non habet, sed cadit eadem possibilitas fundandi vel dotandi, ut sunt Collegia, vel Universitates quorundam professorum vel mercatorum; secus enim esset, si caderet in iis, uti etiam in universitatibus parvis ecclesiasticis dicta inverisimilitudo, quod talis Universitas fundare potuit, v. g. si pauperes hospitalis haberent præsentare Rectorem. Pro quo

4. Observandum, quod quamvis, ut pluries firmavit Rota, ut videre est apud Corrad. l. 4. c. 4. num. 43. ad hoc, ut quis dicatur persona potens, adeoque intret præsumptio usurpationis, opus sit, ut in loco beneficii exerceat, vel exercuerit jurisdictionem aliquam (secus est, si in ipso hoc loco absque exercitio in eo ante hac dominio & jurisdictione censeatur jure privatorum. Card. Luca loc. cit. num. 72.) nihilominus cum quoque hac potentia probetur ex divitiis, amicis, numerositate familiae & familiarium (quam tamen præsumptionem usurpationis ex numerositate familiarium cessare ait Lott. l. 2. q. 13. num. 137. ubi constaret, eas omnes ab uno stipite descendisse ac populi existimatione, ut DD. in l. 1. c. ne liceat in potentiorum; ac proinde potentia illa iudici arbitrandam relinquitur, Rota ab opinione recessit in una *Ferrariensi Archiepiscopali*. 26. Junii 1626. ubi dictum, sufficere, potentiam in loco, quamvis non sit conjuncta cum jurisdictione ex eo; quod S. Congreg. Concilii sic sæpe censuerit. Corrad. loc. cit. & num. 44. cum & non raro, ut experientia constat, etiam sine maxima, imò cum parva potentia videamus usurpari ea; ed quod nonnulli Ordinarii non audeant contradicere. Corrad. *ibid.* De cetero, tamen aliàs jus patronatus fuisse in manu alicujus potentis, ac proinde tunc præsumatur ex usurpatione; cessare tamen istam præsumptionem per contrariam præsumptionem, quæ oritur ex eo, quod jus patronatus hujusmodi est translatum in non potentem tradit *ibid.* Corrad. juxta decisionem Rotæ in una *Bononiensi jurispatr.* apud Farinac. *decis.* 191. n. 1. p. 1. in *posthum.* Similiter cessare præsumptionem usurpationis juris patronatus, dum ipsa Ecclesia est patrona Castri & jurisdictionis, Abbatia vel Abbas, exercens ibi jurisdictionem temporalem, censet Corrad. num. 42. citans Rotam in una *Papiensi jurispatr.* 18. Junii 1630. & declarationem S. Congreg. in una *Sublacensi*. 12. Septembr. 1621. ed quod de Ecclesia Domina Castri timeri non possit; ne quis ei contradicere audeat; cum semper subjiciatur suo superiori absque contradictione, nec bona Ecclesie usurpare præsumatur, sicut contra laicum suspicari possemus. Cessare hanc præsumptionem

P. Leuren, Fori Benef. Tom. II.

usurpationis in supradictis Magnatibus & Communitatibus potentibus, ac consequenter non intrare dispositionem Tridentini, si beneficiorum Collator sit æquè potens; ed quod tunc ratione æqualis potentie non foret permittitur juri debito derogari, tenuit Rota apud Farinac. *decis.* 578. tom. 2. Castrop. cit. num. 7. Corrad. loc. cit. num. 14. Quin & hanc præsumptionem regulariter solum esse in iis locis, in quibus beneficiorum collatores sunt Episcopo inferiores (quod tamen intelligendum, credo, de locis, ubi Episcopi ordinariè sunt potentes, ut in Hispania, Germania) affirmant Barb. loc. cit. num. 62. Achilles de Graff. de *jure patronatus decis.* 4. Puteus l. 1. *decis.* 58. apud Castrop.

Questio 85. Quis ergo sit modus probandi jus patronatus ex fundatione, donatione dictarum personarum, in quibus est præsumptio usurpationis?

1. Respondeo: si non fiat per Authenticum instrumentum, sed per probationem immemoriam (ad cujus immemorialis probationem non tempus ante Concilium, sed tempus decursum usque ad motam litem spectandum est, Castrop. citans Gonz. num. 89. juxta declarationem S. Congreg. quæ item immemorialis probari potest per testes subditos, seu Vasallos, præsertim, ubi testium non subditorum mixtura, vel testium qualitas aut numerus, seu alia circumstantia supplet illum defectum, qui timeri possent: Card. de Luca in *summ. jurispatr.* n. 59. item per scripturas, ita etiam, ut hæc probatio in hac materia reputetur melior, idem Card. n. 60. quod ad alia verò hujus immemorialis nihil statum specialiter, sed intrant termini generales, cuique materie congrui ad hanc præscriptionem bene concludendam. Idem *ibidem*) debet huic probationi superaddi probatio per authenticas scripturas continuarum præsentationum, quæ effectum fortitæ sint per tempus continuum 50. annorum (numerandorum ab illa præsentatione; quæ apparet fortitæ fuisse effectum, usque ad diem, in quo lis movetur, Castrop. num. 12. citans Barb.) Gonz. gl. 18. num. 76. Garc. p. 5. c. 9. à num. 98. apud Lott. l. 2. q. 38. num. 35. adeoque probatio juris patronatus in his potentibus tota quidem (dum deficit publicum instrumentum fundationis & donationis) attribuitur immemoriam, sed immemoriam qualificatæ, id est, non solum probatæ ex requisitis per Gl. c. 1. de *prescript. in 6. v. memoria*, sed etiam qualificatæ ex dictis præsentationibus constantibus ex publicis & authenticis instrumentis; atque in hoc consistit nova illa forma probandi immemoriam, quam hoc suo decreto aliter, quam à jure communi erat dispositum, introduxit quod ad jus patronatus Tridentinum, Lott. cit. q. 38. à n. 45. ita ut non sufficiat probasse præsentationes primas & postremas istius temporis quinquagenarii, si alia intermedia omittatur: nam licet probatis extremis media præsumantur probata, ut Tiraq. de *presumpt.* gl. 5. §. 1. & Rota apud Farinac. tom. 2. *decis.* 577. non tamen per hoc est probata continuatio, nisi tantum præsumptivè & argutivè; Concilium autem non contentum hac præsumptivâ probatione, requirit veram probationem continuarum præsentationum, Castrop. num. 8. citans Gonz. num. 73. Barb. num. 54. Ricc. *resol.* 133. Paris. de *confidentia*. q. 28. num. 255. quamvis Card. de Luca in *summ. jurispatr.* num. 66.

D 2

dicat